

**ODGOVORNOSTI
PLAČILA VODNEGA
POVRAČILA V DELU, KI
PRESEGA DOVOLJENE
VODNE IZGUBE**

Izr. prof. dr. Aleksij Mužina, odvetnik, spec. upr.
Bojan Medica, odvetnik

Pravna podlaga za izvajanje lokalne javne službe – z izpostavljenimi podlagami, ki se nanašajo na vodne izgube

Republika Slovenija je pravico do pitne vode zapisala v Ustavo, in sicer so skladno z Ustavo vodni viri javno dobro v upravljanju države ter služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago. Oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno in neprofitno.

ZOPVOOV v določbah 27. in nasl. členov »oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev« opredeljuje kot nalogo občin – ter tudi sicer državi dejansko jemlje vsakršno odgovornost za izvajanje te gospodarske javne službe.

Ustava v 70.a členu zahteva, da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko samoupravnih lokalnih skupnosti »**neposredno**«. ZOPVOOV v 28. členu kot obliki izvajanja te javne službe določa **javno podjetje ali javni gospodarski zavod (100% last občin), poleg režijskega obrata (edini neposredni način zagotavljanja GJS – zagotavlja občina in ne država).**

Glede navedenega je potrebno izpostaviti, da izvajanje v obliki javnega podjetja oz. javnega gospodarskega zavoda – je dejansko izvajanje v obliki koncesije.

ZOPVOOV v 1. členu določa, da se oskrba s pitno vodo izvaja kot obvezna občinska gospodarska javna služba. Z uveljavitvijo ZOPVOOV je prenehala veljati določba 1. točke prvega odstavka 233. člena Zakona o varstvu okolja (v nadaljevanju: ZVO-2), ki je sicer tudi določal, da je oskrba s pitno vodo obvezna občinska gospodarska javna služba.

Na podlagi predhodnega zakona (149. člena ZVO-1) je bila na državni ravni sprejeta tudi Uredba o oskrbi s pitno vodo (v nadaljevanju tudi: Uredba o oskrbi), v zvezi načinom in metodologiji oblikovanja cen GJS pa Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (v nadaljevanju: Uredba MEDO).

Ureditev vodnih izgub v slovenskem pravnem redu ter razmejitev obveznosti

Po osmem odstavku 16. člena Uredbe je med stroške, kot kalkulativen element cene vodarine, dopustno **vključiti tudi vodno povračilo, vendar le za količine vode do dopustne ravni vodnih izgub.**

Vse količine, ki presegajo te pragove, ne predstavljajo ekonomsko upravičenega stroška, ki bi ga bilo dopustno vključiti v elaborat za oblikovanje cene. Navedena določba Uredbe MEDO, kot dopustne priznava le tiste stroške vodnega povračila, ki nastanejo do ravni dopustnih izgub.

Zakonsko določen uporabnik v primeru „javne rabe“ (Hidranti, javni pitniki, itd. – uporabnik je občina – 3. odst. 30.čl. ZOPVOOV) – ne predstavlja vodne izgube.

Namen določbe: spodbuditi občine, ki so lastnice javne infrastrukture, in izvajalce javne službe, da zavzeto pristopijo k zmanjševanju vodnih izgub in da vsega bremena ne nosijo uporabniki, ki na zmanjševanje vodnih izgub ne morejo vplivati.

Op.1 dopustna raven vodnih izgub ne more biti zgolj nek % prag, neodvisen od porabe vode, dolžine vodovoda, ...

Op.2- omejitev odgovornosti na vodno povračilo vs. vsi stroški vodarine (merilo: dopustne vodne izgube)

Ureditev vodnih izgub v slovenskem pravnem redu ter razmejitev obveznosti

Uredba o oskrbi v 17. členu določa obveznosti izvajalca javne službe, ter občine kot lastnice infrastrukture - cilj doseči dopustno raven vodnih izgub. Ključni obveznosti sta:

- (a) obveznost izvajalca, da pripravi program ukrepov za zmanjšanje vodnih izgub (ki je sestavni del programa oskrbe s pitno vodo- za 4 leta –pripravi izvajalec GJS, potrdi občina, 33. člen ZOPVOOV) in redno vzdrževanje infrastrukture skladno s tem programom (četrti odstavek istega člena) ter
- (b) obveznost občine kot lastnice infrastrukture, da zagotovi investicije v infrastrukturo, skladno s program ukrepov za zmanjšanje vodnih izgub (tretji odstavek istega člena).

Z izvedbo ukrepov za zmanjšanje vodnih izgub morata lastnik in upravljavec javnega vodovoda vodne izgube zmanjšati na dopustno raven vodnih izgub, določeno v skladu z metodologijo.

Metodologija izračuna dopustnih vodnih izgub

- Določen v Operativnem programu oskrbe s pitno vodo za obdobje 2022–2027 (v nadaljevanju: Operativni program). Operativni program na področju vodnih izgub **kot cilj** določa, da javni vodovodi, ki oskrbujejo več kot 5.000 prebivalcev, dosegajo infrastrukturni indikator vodnih izgub (ILI) $\leq 1,5$, medtem ko morajo manjši sistemi imeti za cilj izgube spravijo pod 20 % načrpane vode.
- Uvajanje postopno:

Oskrba: 5000+ prebivalcev

LETO	DOPUSTNA RAVEN VODNIH IZGUB
2022	ILI = 6
2023	ILI = 6
2024	ILI = 5
2025	ILI = 5
2026	ILI = 5
2027	ILI = 4

oskrba: manj kot 5000 prebivalcev

LETO	DOPUSTNA RAVEN VODNIH IZGUB
2022	30% načrpane vode
2023	30% načrpane vode
2024	29% načrpane vode
2025	29% načrpane vode
2026	29% načrpane vode
2027	28% načrpane vode

Ureditev vodnih izgub v slovenskem pravnem redu ter razmejitev obveznosti

Z navedenim je postavljena jasna delitev: **izvajalec pripravi program in izvaja tekoče ukrepe, občina pa mora zagotavljati kapitalska sredstva in omogočiti njegovo izvedbo.**

V kolikor občina teh ukrepov ne izvede, se odgovornost za presežne izgube ne more prevaliti na izvajalca. V tem primeru občina opusti svojo dolžnost iz tretjega odstavka 17. člena Uredbe in s tem povzroči stanje, ki ima za posledico povečanje stroškov izvajalca. Takšna opustitev občine ima lahko pravne posledice:

- izvajalec ima pravico do regresnega zahtevka za nastale stroške, ki jih ni smel vključiti v ceno storitve,
- uporabniki storitev ne smejo nositi posledic za opustitev vlaganj s strani občine, zato mora občina nositi tudi finančne posledice za vodno povračilo nad dopustnimi ravnmi.

Plačilo vodnega povračila za »presežne« vodne izgube

Menimo, da je v primerih, ko izvajalec GJS izpolnjuje svoje zakonske dolžnosti, občina pa opusti vlaganja v obnovo infrastrukture in posledično pride do presežnih izgub, izvajalec sicer zavezanec za plačilo vodnega povračila v zvezi s »presežnimi« (nedovoljenimi) izgubami vode (124. člen ZV-1), vendar ima izvajalec – v primeru opustitev lokalne skupnosti- v tej višini regresni zahtevek do občine.

Posebej: namenska poraba sredstev

- ZOPVOOV vprašanje namenske porabe sredstev ureja strožje in natančneje, kot je to veljalo po ZVO-2.
- Vprašanje **namenskosti sredstev**. Drugi odstavek 6. člena ZOPVOOV določa: »Najemnina za uporabo infrastrukture javnih služb, ki je v lasti občin ali omrežnina iz prejšnjega odstavka, je namenski prejemek občinskega proračuna. Sredstva, zbrana z **najemnino ali omrežnino iz prejšnjega stavka se lahko porabijo le za investicije in vzdrževalna dela na tisti infrastrukturi javnih služb, za katero je bila obračunana ali gradnja infrastrukture javnih služb.**“ Izjema: če sredstva presegajo potrebe te GJI, lahko v drugo, vendar morajo biti na razpolago, ko se pojavijo potrebe na GJI za katero je bila najemnina obračunana.
- Prvi stavek drugega odstavka 14. člena pa še dodatno poudarja: »Namenska sredstva občine za financiranje infrastrukture javnih služb, ki so zbrana iz naslova najemnine za uporabo infrastrukture javnih služb ali omrežnine, kot je določeno v 6. členu tega zakona, v celoti predstavljajo **obvezen vložek** za financiranje infrastrukture javnih služb.«
- Sankcija ne upoštevanja namenske rabe sredstev (14/2 ZOPVOOV): „Občina za financiranje infrastrukture javnih služb ni upravičena do sredstev EU ali sredstev iz državnega proračuna, če ne izkaže, da so bila v celoti porabljena namenska sredstva iz naslova najemnine ali omrežnine.“

Sklepi

- 1. Izvajalec gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo je dolžan spremljati vodne izgube in pripraviti Program ukrepov za njihovo zmanjšanje, ki je sestavni del Programa oskrbe s pitno vodo, ni pa zavezan zagotavljati investicijskega vzdrževanja infrastrukture, kar je v izključni pristojnosti občine kot lastnika.
- 2. V skladu z veljavno zakonodajo je v elaborat za oblikovanje cene dopustno vključiti stroške vodnega povračila le do dopustne ravni vodnih izgub, kot jih določa Operativni program oskrbe s pitno vodo.

Sklepi

3. Stroškov vodnega povračila nad dopustno raven izvajalec ne more vključiti v ceno in jih zato tudi ne more prevaliti na uporabnike storitve, je pa skladno z določbo 124. člena ZV-1 izvajalec zavezan za plačilo vodnega povračila tudi v tem delu. V primeru, da izvajalec izpolnjuje svoje obveznosti, občina pa ne zagotavlja vlaganj v infrastrukturo skladno s Programom ukrepov za njihovo zmanjšanje (opustitev dolžnega ravnanja), ki je sestavni del Programa oskrbe s pitno vodo, mu mora občina povrniti stroške vodnega povračila, ki nastanejo zaradi presežnih vodnih izgub.

Sklepi

4. Poraba vode za »javno rabo«, kot denimo iz javnih hidrantov in javnih »pitnikov«, po uveljavitvi ZOPVOOV bremeni občino, saj 29. člen tega zakona določa, da je uporabnik storitve v tem primeru občina.

5. Sredstva, ki jih občina pridobi iz naslova najemnin za uporabo infrastrukture GJS, so namenska in jih mora občina porabiti za obnovo, vzdrževanje ali razvoj te infrastrukture - kot to določa 6. člen ZOPVOOV.